

Dr. Roman JOCH, VŠE

Teze Nová levice, Nová pravice

NOVÁ LEVICE

Od 60. let 20. století. Odpor vůči + radikální kritika západní civilizace (kapitalistická, imperialistická, vykořisťující, kolonialistická, rasistická, netolerantní, pokrytecká, moralizující, represivní).

Různé formy: protiválečné hnutí, hnutí za práva černochů, anti-koloniální hnutí ve třetím světě, feminismus, hnutí za právo na potrat, homosexuální hnutí, atd.

Levice – 3 vlny:

1. politická (demokratizace + omezení politiky /rozhodování občana, státníka/ ve prospěch administrace, správy, byrokracie)
2. ekonomická – socialismus, welfare state
3. morálně-kulturní – 60. léta: - Nová levice: 3 změny vůči „staré“ levici:
 - a) konec dominance, uctívání vědy
 - b) konec víry v pokrok
 - c) sex a sexuální otázky v centru politiky

Příklady: environmentalismus, feminismus

Environmentalismus

1962 – Rachel Carson: *Tiché jaro* (kritika DDT a pesticidů)

1979 – James Lovelock: *Gaia* – hypotéza: Země = 1 živý organismus (bohyně)

„světle zelení“ – Greenpeace (1971 – proti americkým jaderným testům, za záchranu velryb, tropických dešťových pralesů, proti jaderné energii, globálnímu oteplování, geneticky modifikovaným potravinám); *Friends of the Earth*, Sierra Club.

„tmavě zelení“ – „hlubinná“ ekologie

Al Gore – Oscar, Nobelova cena, film „Nepohodlná pravda“

Feminismus

Předchůdkyně, předchůdci: Abigail Adamsová; Mary Wollstonecraft (+ Mary Shelley); Harriet Taylor + John S. Mill; Friedrich Engels: vlastnictví – monogamní rodina, podřízenost žen, prostitutce

První vlna – sufražetky (volební právo) – do 20. let 20. století
Margaret Sanger – antikoncepce, potraty, eugenika, rasismus

Druhý vlna – „*personal is political*“

1949 – Simone de Beauvoire: Druhé pohlaví

1963 – Betty Friedan: *Feminine Mystique* – ženy doma, s dětmi – ne sebe-naplnění, jejich identita ne jejich vlastní, nýbrž odvozená. Kariéra – sebe-naplnění.

Dělení:

(A) podle míry radikality:

- Liberální feminismus – v rámci „systému“ (liberální demokracie): Betty Friedan, Gloria Steinem, Naomi Wolf
- Radikální feminismus – zničit systém. Separatismus, proti mužům (Mary Daly, další)

(B) podle vztahu k mužům, pornografii, prostituci:

- sex-pozitivní: Wendy McElroy, Camille Paglia: pornografie, prostituce ano
- sex-negativní: AndreaDworkin, Catherine Mackinnon: por., pro. ne

(C) podle vzájemné přirozenosti muže a ženy:

- „žena je muž“ - Genderový feminismus: pohlaví (sex), gender – společenské konstrukty. Dominance mužů dané konvencemi a institucemi; lze to změnit. Implikace: úsilí o rovnost zastoupení žen ve všem.
- „žena není muž“: muž horší než žena, proto žena má být jiná než muž, případně se od něj separovat.

Germaine Greer – 1970 – *Female Eunuch*: mužský systém potlačuje ženskou sexualitu, definují ji muži. Cíl: anarchistická polygamie, odmítnutí celibátu, monogamie, ne podprsenky, ano skupinový sex, později ano FGM.

Ti-Grace Atkinson – za politický lesbismus; proti heterosexuálnímu styku (ten je proti-feministický), vaginálnímu orgasmu

Susan Brownmiller: *Against Our Will* – všichni muži praktikují znásilnění, anebo z něj těží – udržuje ženy ve strachu a poslušnosti.

Mary Daly – ekofeministka (vegánství). Upalování čarodějnic – gynecida (jako holocaust). Misandrismus, proti mužům, parthenogenéza. Práva zvířat

Andrea Dworkin – heterosexuální styk je vždy násilí a okupace. Lesbismus; proti pornografii

Shulamith Firestone – *Dialectic of Sex*: ženská biologie způsobuje patriarchát. Těhotenství, porod – to nejhorší. Proto antikoncepce, potraty, zkumavky. Porazit biologii. Komuny, socialismus, IVF, sex-selekce

Catherine Mackinnon – proti sexual harassment, pornografie, mezinárodní právo

Kritičky - „Pro-mužský“ feminismus:

Camille Paglia: dionýsovský přístup k sexu, temné stránky sexuality vítány: fetišismus, pornografie, prostituce, potraty (zabíjení dětí)

Sexual Parsonae 1990 – proti ublíženecké mentalitě feministek, komplexu oběti, nadsazování „date-rape“. Obdiv k filmu *Basic Instinct*

Christina Hoff-Sommers: „konzervativní feministka“: feministky – začínají misandriem, pak nutně končí u misogynismu, neboť většina žen má ráda muže.

NOVÁ PRAVICE

Od 70. let 20. století, dominance v 80. letech, kořeny v 50. letech 20. století.

Reakce proti: socialismu, komunismu a Nové levici.

Přesvědčení o existenciálním ohrožení Západní civilizace ze strany socialismu, komunismu a Nové levice.

Reakce na existenciální hrozbu: Nová pravice (na rozdíl od pravice předtím) – sebevědomá, optimistická, radikální, bojovná, ostrá a přesvědčena o tom, že uspěje (pravice předtím – jakoby smířena s porážkou): „Otočíme kolo dějin!“

Několik hnutí, variabilita (neo-liberální, neo-konzervativní Nová pravice)

Terminologie: v Evropě: Nová pravice; v USA: konzervatismus.

Evropa – Velká Británie: thatcherismus, privatizace, monetarismus. Neo-liberální kritika socialismu a welfare-state.

Institute for Economic Affairs, Keith Joseph, Margaret Thatcherová, Norman Tebbit.

Britská Nová pravice explicitně neo-liberální a implicitně neo-konzervativní: ekonomický liberalismus + morální konzervatismus + patriotismus.

Francie: *Droite Nouvelle*: Alain de Benoist: radikální kritika egalitarismu ve všech aspektech; kritika křesťanství jakožto egalitářského, obhajoba pohanské antiky

USA: 50. léta – americký konservatismus: reakce vůči socialismu (americkému liberalismu) a komunismu.

Tři původní proudy:

- a) Libertarianismus (klasický liberalismus): Friedrich A. Hayek (*Cesta k nevolnictví*, 1944-45), Ludwig Mises, Milton Friedman (*Kapitalismus a svoboda*, 1962), Ayn Randová, Murray Rothbard, Frank Meyer (*Na obranu svobody*, 1962). Kritika socialismu a etatismu, obhajoba osobní svobody a jednotlivce.
- b) Tradicionalismus: Russell Kirk (*Konzervativní smýšlení*, 1953), Richard Weaver (*Myšlenky mají důsledky*, 1948), Eric Voegelin (*Nová věda o politice*, 1952), Leo Strauss (*Přirozené právo a historie*, 1953). Kritika masové společnosti, modernity, hodnotového relativismu, utopismu a ideologie; obhajoba tradice, autority, hodnot a ctností.

- c) Antikomunismus: James Burnham (*Zápas o svět*, 1947), Whittaker Chambers (*Svědék*, 1952), Frank Meyer. Kritika komunismu, ale i západní socialistické a liberálně-relativistické levice, která není schopna hrozbu komunismu pochopit. Obhajoba vítězství nad komunismem.

Integrace do jednoho hnutí - americký konservatismus - po roce 1955: časopis *National Review* a jeho šéfredaktor William F. Buckley jr. Politická reprezentace: senátor Barry Goldwater, guvernér Ronald Reagan.

Jako reakce na Novou levici 60. let: v 70. letech dva další proudy, které se připojily k americkému konservatismu: populistická Nová pravice (náboženská pravice + hnutí proti daním, inspirované *supply-side*) a neo-konzervativci.

Neo-konzervativci: původně levicoví, sociáldemokratičtí intelektuálové 60. let, kteří reagovali na Novou levici a postupně v průběhu 70. let přešli na pravici. Kritika kulturně-morálního rebelantství Nové levice, kritiky její anti-americké zahraniční politiky, kritika negativních důsledků sociálních programů.

Irving Kristol, Norman Podhoretz, Michael Novak, Jeane Kirkpatricková, Samuel Huntington, Peter Berger, Midge Decterová, Gertrude Himmelfarb, Seymour Martin Lipsett, atd.

Politická reprezentace 70.-80. letech: kandidát a prezident Ronald Reagan